

26. Швагуляк М. Суспільно-політична ситуація у Західній Україні на початку 30-х років ХХ ст. / М. Швагуляк // Записки НТШ. – Львів, 1991. – Т. ССХХІІ. – С. 118.
27. Сель-Роб. – 1930. – 12 жовтня.
28. ДАТО. – Ф. 282 (Підгаєцька повітова команда державної поліції Тернопільського воєводства), оп. 1, спр. 1056, арк. 1.
29. Sejm RP. Okres III. – Warszawa, 1931. – Druki. – № 65.
30. Sejm RP. Okres III. – Warszawa, 1931. – Druki. – № 26.
31. Senat RP. Okres III. Sprawozdanie stenograficzne z 6 posiedzenia Senatu RP. – Warszawa, 1931. – S. 59.
32. Rozmowa z Władysławem Grabskim // Bunt Młodych, 1936. – 10 października. – S. 45.
33. Зашкільняк Л. Українсько-польське порозуміння 1935 р. (за матеріалами архіву Я.С. Лося) / Л. Зашкільняк // Проблеми слов'язнознавства. – Львів, 1996. – Вип. 48. – С. 62-72.
34. Łoś S. Reforma rolna na południowym wschodzie / Łoś S. // Bunt Młodych, 1936. – 10 kwietnia. – S. 6-7.
35. Українські вісті, 1936. – 18 липня; 26 вересня.
36. Павликовський Ю. За землю Батьківщини / Ю. Павликовський. – Львів, 1936. – С. 8.
37. Резолюції в земельних справах // За рідну землю. – Львів, 1936. – С. 68-70.
38. Mniejszosci narodowe w Polsce. Materiały i dokumenty // Sprawy narodowościowe. – Warszawa, 1936. – № 6. – S. 611-612.
39. Діло. – 1936. – 4 жовтня; 19 листопада.
40. ААН. – Ministerstwo spraw wewnętrznych, sygn. 963. – S. 29.
41. ЦДІА України у Львові. – Ф. 344 (Українське національне-демократичне об'єднання), оп. 1, спр. 526, арк. 11-12.
42. Wieś Polska. – 1938. – 19 czerwca.
43. Діло. – 1936. – 25 листопада.
44. Sprawozdanie stenograficzne z 42 posiedzenia w dniu 19 lutego 1937 r. – Warszawa, 1937. – S. 109.
45. Czas. – 1937. – 25 lutego.
46. ЦДІА України у Львові. – Ф. 344, оп. 1, спр. 534, арк. 3.
47. ЦДІА України у Львові. – Ф. 344, оп. 1, 526, арк. 2-5.
48. Mniejszości narodowe w Polsce. Materiały i dokumenty // Sprawy narodowościowe. Warszawa, 1936. – № 1-2. – S. 58.
49. Діло. – 1936, 17 травня.
50. Діло. – 1937, 23 липня.
51. Siwicki M. Dzieje konfliktów polsko-ukraińskich / Siwicki M. – Warszawa, 1992. – Т. 1. – S. 270-312.

УДК 351.823.1 (09)

О.Р. Проців – Головний спеціаліст
Івано-Франківського ОУЛМГ

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОРЕНДИ МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ В АВСТРО-УГОРСЬКІЙ ІМПЕРІЇ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Висвітлено економічне та соціальне значення оренди права на полювання. Охарактеризовано політику держави щодо законодавчого забезпечення надання в оренду права на полювання. Розглянуто господарське значення мисливства та здачі в оренду права на полювання за Австро-Угорської імперії. Встановлено, що основною причиною високої вартості оренди полювання в Німеччині було те, що муніципальні полювання в основному здавалися в оренду підприємцям, які трактували полювання як бізнес, який завжди ефективно веде господарство і, відповідно, платить більшу ціну. Загалом в усіх країнах Австрійської монархії оренда права на полювання надавалась на конкурентних принципах, шляхом проведення аукціонів, чим і можна пояснити її досить високу вартість.

Ключові слова: мисливство, право полювання, оренда права полювання, Австро-Угорська імперія.

*O.P. Protsiv – Main specialist of the Ivano-Frankivsk regional management of forest and hunting economy***Economic-social meaning of lease the hunting areas of economic significance in Austro-Hungarian empire in the beginning of the 20th century**

In this article it was showed the economic and social meaning of lease the right to hunting. We can see the policy of state in legislative problem of concession in lease the right of hunting. It was showed the economic importance of hunting and leasing the right of hunting in different parts of Austro-Hungarian Empire. It is set that principal reason of high cost of lease of hunt in Germany was that municipal hunt mainly surrendered in a lease businessmen, which interpreted hunt as business, which always effectively runs house and, accordingly, pays a greater price. On the whole in the entire countries of the Austrian monarchy the lease of right on hunt was given on competition principles, by the leadthrough of auctions, what and it is possible to explain it high enough cost.

Keywords: hunting, right of hunting, lease to right of hunting, Austro-Hungarian Empire

Одним із складових витрат на проведення полювання є витрати, пов'язані з орендою права на полювання. В Австро-Угорській імперії на початку ХХ ст. було створено відповідну нормативно-правову базу, яка регулювала правові та економічні відносини між власником землі та орендарем права на полювання.

Цю проблематику широко висвітлювали в періодичній пресі Австро-Угорської імперії, а саме в журналах "Łowiec" ("Мисливець"), який виходив у Львові як друкований орган Галицького мисливського товариства з 10 січня 1878 р., "Łowiec Polski" ("Мисливець польський"), що виходив у Варшаві як орган цісарського товариства правильного полювання Польщі з 1899 року та "Przegląd myśliwski i łowiectwo polskie" ("Мисливський огляд та полювання польське". Серед вчених, які вивчали цю проблематику, М. Роман, Ф. Ружинський, д-р Е. Шехтель.

Метою дослідження є аналіз політики Австро-Угорської імперії у сфері надання в оренду права на полювання, господарське значення надання в оренду права на полювання, соціальне протистояння в суспільстві за відстоювання інтересів щодо здачі в оренду права на полювання.

Незважаючи на відносно велику кількість наукових праць з проблем державного регулювання мисливства, питання надання в оренду права на полювання в Галичині не заторкувалась. Тому висвітлення цієї теми дасть змогу широко проаналізувати всі аспекти оренди права на полювання – історичний, економічний, політичний.

Основним **завданням дослідження** є опис та аналіз стану законодавчого забезпечення правових, економічних, соціальних відносин в сфері надання права полювання в Австро-Угорській імперії наприкінці ХІХ – поч. ХХ ст.

Об'єктом дослідження є система державного регулювання ведення мисливського господарства в Австро-Угорській імперії наприкінці ХІХ – початку ХХ ст., економічні та соціальні відносини між власниками земельних ділянок, орендарями полювання, органами державної влади.

У правові відносини входило сервітутне право (з латинської – *servitus*, повинність, зобов'язання). Згідно з цим правом власник земельної ділянки

орендував право на полювання на власній земельній ділянці, за що отримував відповідну суму коштів.

У Галичині Мисливський закон, який набув чинності 26 березня 1898 р., встановлював, що площа мисливського господарства не повинна бути менша ніж 115 га. Гмінні мисливські господарства створювала гміна (найменша адміністративна одиниця в Австро-Угорській імперії), площа яких також не повинна була бути меншою ніж 115 га. Власники малих земельних ділянок об'єднувались для створення спільного мисливського господарства, площа якого не повинна бути також меншою ніж 115 га. На власній землі дозволялось будувати вольєри для розведення дичини [1].

Як подає статистичний щорічник міністерства сільського господарства Австрії від 1900 р., на території імперії було 191 вольєр, загальною площею 153054 гектари, 11499 приватних мисливських господарств площею 7,794 тис. га, 21641 господарство, які було взято в оренду. За оренду мисливських угідь сплачено 3624967 крон, за відшкодування збитків, заподіяних мисливськими тваринами, 133709 крон. Кількість працівників, які працювали в мисливському господарстві у 1900 р., становило 36106 професійних осіб, з яких 9816 були екзаменовані лісниками [2].

У 1908 р. в Австрійській імперії нараховувалось 36380 мисливських господарств, при цьому середня площа одного господарства становила 994 га. Нараховувалось 231 вольєр, загальною площею 142 948 га. Чисельність власних мисливських господарств становила 12770, а гмінних та спільних – 23379, відповідно їхня площа становила 8081092 га та 19217695 га. Середня площа власного мисливського господарства становила 559 га, а гмінного та спільного 822 га. Детальніше поділ мисливських територій Австро-Угорської імперії подано в табл. 1. Велике значення для економіки мали не тільки доходи від проведення полювань, але й здача в оренду права на полювання. Дохід від оренди права на полювання протягом багатьох років мав тенденцію до зростання на території імперії, але в Австрії, Чехії, Угорщині він був найвищий (табл. 2).

Так, у 1911 р. магістрати мали такі доходи від здачі в оренду права на полювання: Львів – 12800 крон, Краків – 8700 крон, Коломия – 5360 крон, Броди – 5600 крон. Вартість 1 кг м'яса кабана на той час становила 0,30 крони, 1 кг м'яса оленя – 0,80 крони [3].

Від здачі в оренду права на полювання в Австро-Угорській імперії у 1898 р. отримано 2659362 крон (табл. 4). Найбільше коштів від здачі в оренду права на полювання отримали Чехія, Австрія, Штирія. Найменше коштів отримано на Буковині. За п'ять років в період з 1875-1895 рр. Австро-Угорська імперія отримувала 5,1 млн крон прибутків. Найбільше прибутків отримали землі у північно-західній частині імперії, а саме 2,7 млн крон (табл. 5). Північно-західна частина імперії, яка займала лише 27,6 % площі всієї імперії, отримала 52,6 % від доходів від мисливства всієї імперії (табл. 6). Найбільше доходів від мисливства з розрахунку на 100 га в період 1875-1895 рр. отримували Австрія, Чехія, Штирія, Моравія, Сілезія, найменше Галичина та Буковина.

Табл. 1. Поділ мисливських територій в Австро-Угорській імперії станом на 1908 рік

Територія імперії	Загальна чисельність мисливських господарств одн.	Площа всіх мисливських угідь га.	Середня площа одного господарства в га	Чисельність				Площа в га.				Середня площа в га одного господарства	
				самостійних мисливських господарств		гмінних та спілкових мисливських господарств одн.		самостійних мисливських господарств		гмінних та спілкових мисливських господарств га		Площі власного мисливського г-ва	Площі гмінного та мисливського г-ва
				вольєрів одн.	власних господарств одн.	вольєрів га.	власних господарств га						
Придунайська	3787	3,073,490	812	36	1,422	2,329	16,025	706,469	2,350,996	497	1,009		
Альпійська	7242	7,835,530	1,082	10	3,661	3,571	15,850	2,074,912	5,744,768	567	1,609		
Північно-західна	14774	7,211,084	488	168	3,714	10,892	106,086	2,155,129	4,949,869	580	454		
Північно-східна	10131	8,543,226	843	16	3,868	6,247	4,591	3,107,926	5,430,709	803	869		
Приморська	446	778,405	1,745	1	105	340	396	36,656	741,353	349	2,180		
Всього	36380	27,441,735	994	231	12,770	23,379	142,948	8,081,092	19,217,695	559	822		

Табл. 3. Відстріл одиниць звірини в 1908 році в перерахунку на 1000 га власних угідь для даного виду тварин

Територія Австрійської монархії	Олені	Лані	Козулі	Кабани	Козулі самки	Серна	Бабаки	Зайці	Кролики	Глухар	Тетерук	Рячик	Куріпки	Фазани	Вальдшнеп	Дикі качки
Придунайська	5,33	0,27	28,82	0,61	9,35	9,35	-	132,08	29,60	0,82	0,83	0,72	0,19	25,56	0,84	4,80
Альпійська	1,33	0,02	4,02	-	4,21	4,21	0,92	14,67	0,03	0,94	0,84	1,94	1,14	4,65	1,41	2,33
Північно-західна	1,11	0,96	11,41	0,38	-	-	-	144,49	21,14	0,64	3,89	0,36	0,02	25,21	0,97	5,64
Північно-східна	0,14	-	1,78	0,47	-	-	-	8,08	0,07	0,03	0,11	0,51	-	0,67	0,80	1,95
Приморська	-	-	1,24	0,12	0,23	0,23	-	23,94	0,67	0,03	0,02	0,05	0,06	1,39	8,37	6,44
В середньому	1,98	0,42	9,45	0,39	4,59	4,59	0,92	64,65	10,30	0,49	1,13	0,71	0,37	11,49	2,40	4,23

Табл. 2. Вартість оренди 1 га в гелерах

Частини імперії	1900	1905	1908
Австрія Нижня	49	64	71
Австрія Верхня	33	38	44
Придунайські землі	43	54	60
Зальцбург	22	20	39
Штирія	18	26	26
Каринтія	13	24	24
Крайна	6	19	14
Тіроль і Форальберг	9	12	15
Альпійські землі	12	17	20
Чехія	32	35	37
Моравія	43	37	42
Сілезія	37	38	45
Північно-західні землі	36	36	39
Галичина	3	5	6
Буковина	2	2	7
Північно-східні землі	3	4	6
Австрійське Примор'я	8	10	15
У середньому по імперії	22	25	30

Табл. 4. Вартість оренди полювання 1898 р.

Частини імперії	у кронах
Австрія Нижня	494562
Австрія Верхня	234980
Зальцбург	65900
Штирія	260000
Каринтія	168000
Крайна	43500
Тіроль і Форальберг	142480
Чехія	606500
Моравія і Сілезія	582428
Трієст, Гориція, Істрія	45770
Галичина	немає результатів
Буковина	15242
Разом по імперії	2659362

Табл. 5. Чисельність добутої дичини за кожні п'ять років у період з 1875 по 1895 рр.

Частина монархії	Копитні тварини гол.	Дрібна дичина	Отримано доходу крон
Придунайська	542225	697226	1239451
Альпійська	553032	280560	833592
Північно-західна	808074	1901521	2709595
Північно-східна	142736	167540	310276
Приморська	3982	46141	50123
Всього	2050049	3092988	5143037

Примітка: згідно з даними статистичної звітності міністерства сільського господарства, крім Далмації.

У середньому по Австро-Угорській імперії на 100 га мисливських угідь за один рік в період 1875-1895 років отримували 17,90 тис. крон, зокре-

ма в Нижній Австрії – 45,48 крон, Верхній Австрії – 28,17, Зальцбурзі – 11,38, Штирії – 20,02, Каринтії – 9,62, Крайні – 4,37, Тіролі і Форальберзі 4,77, Чехії – 34,38, Моравії – 36,43, Сілезії – 22,11, Трієсті, Гориції, Істрії – 6,29, Галичині 3,70, Буковині – 1,86 [4].

Табл. 6. Дані про співвідношення між площею та рівнем доходів від полювання

Частина імперії	Відношення у % до площі всієї імперії	% отриманих доходів
Придунайська	11,0	24,1
Альпійська	27,5	16,2
Північно-західна	27,6	52,6
Північно-східна	30,9	6,0
Приморська	2,7	1,0
Всього	100,0	100,0

Для порівняння, в Баварії в середньому вартість оренди мисливських угідь (гмінних) становила у 1898 р. за 1 га у конвертованих німецьких марках 44 гелери, а в 1908 р. – вже 76 гелерів, тобто зросла в цьому періоді на 72,7 %. У землях Австро-Угорської імперії вартість оренди 1900 р. була 19 гелерів, а у 1908 р. – 30 гелерів.

У Франції вартість оренди 1 га польових угідь становила від 0,54 до 8,7 франка, лісові – від 1,10 до 18,61 франка. З цього видно, що вартість оренди мисливських угідь у багато разів перевищувала вартість оренди в країнах Австрійської імперії, а також Німеччини. Треба сказати, що популяція мисливських тварин у Франції менша ніж в Австрії, і набагато менша ніж у Німеччині. Загалом лісові мисливські угіддя вважали кращими і дотепер більше цінуються, з огляду на розведення мисливських тварин. Мисливські угіддя в кожній частині Австро-Угорської імперії мали свою цінність відповідно до їх цільового призначення. Найціннішими були мисливські угіддя в лісі, де перебували копитні тварини. Детальніше про розподіл мисливських угідь за цільовим призначенням подано в табл. 7.

Табл. 7. Поділ території Австро-Угорської імперії за цільовим призначенням у 1908 р.

Частини імперії		Поля	Ліси	Пасовища	Води	Неужитки
Придунайські території (3,180,717 га)	Нижня та верхня Австрія	57,3 %	34,2 %	3,2 %	0,3 %	5,0 %
Альпійські території (7,914,567 га)	Зальцбург, Штирія, Каринтія, Крайна, Тіроль	23,0 %	41,8 %	23,1	0,2 %	11,9 %
Північно-західні території (17,931,704 га)	Чехія, Моравія, Сілезія	61,8 %	29,1 %	5,3 %	0,6 %	3,2 %
Північно-східні території	Галичина-Буковина	58,8 %	27,8 %	10,2 %	0,2 %	3,0 %
Австрійське Примор'я 1,796,868 га	Трієст, Істрія, Гориція і Градиска	39,9 %	29,4 %	32,2 %	0,1 %	4,4 %

Значною була вартість добутої дичини в Німеччині, де дохід від неї становив 19 млн марок, хоча, за іншими даними, вартість добутої дичини лише в Пруссії становила 26 млн марок. Загалом по Німеччині вона сягала близько 43,3 млн марок. За оренду від полювань отримано 22,4 млн марок. До мисливської галузі на постійній основі було залучено 30000 людей. Утримання однієї людини становило 816 марок, а загалом по Німеччині утримання осіб, зайнятих у мисливському господарстві, становило 24,5 млн марок. Площа мисливських угідь в Німеччині сягала 541 тис. км² і завдяки високій мисливській культурі ведення мисливства доходи від мисливства становили 170 млн марок. Оплата за оренду мисливських угідь відповідно до Баварської урядової статистики становила у 1898 р. за 1 га 0,37 марок, а в 1908 р. – 0,63 марок. За оренду індивідуального полювання платили до 1,80 марок з гектара, а на практиці оренда по 3 марки за гектар не була рідкістю.

Незважаючи на розвиток мисливства, малі власники земельних ділянок ставилась до нього несхвально, хоча гміни за оренду полювання отримували великі кошти. За ці кошти здійснювали меліорацію земель, будували школи, дороги та інше. Оскільки оренда виплачувалась наперед за весь період, то гміні не потрібні були кредити для свої потреб [5].

У Німеччині за оренду права полювання у 1912 р. сплачено 75-80 млн марок, вартість добутої дичини становила 100 млн марок, а м'ясо добутих тварин мало вартість у 50 млн [6].

З 1909 р. вартість оренди полювання у Великопольщі значно зросла. Так, право полювання в місті Пілі стало коштувати 1475 марок, а до цього часу коштувало 500 марок. На деякі господарства ціна за оренду мисливських угідь виросла до 1 марки за морг (0,57 га). Проте менше ніж за 20 пфенінгів за морг ніхто не здавав в оренду [7].

Протягом дванадцяти років право полювання та риболовлі в горах, в які входили Чорногірські хребти, Ворохта, Татарів, Дора Микуличин, площа яких сягала декілька тисяч моргів лісів і полонин, арендував один з найбільших магнатів свого часу – князь Ліхтенштейн. Як подає журнал "Łowiec" № 12 за 1906 р. річна сума оренди становила 48 000 крон [8].

Відповідно до Угорського мисливського закону від 1908 року оренда за мисливські угіддя, площа яких мала менш ніж 200 моргів і які знаходились на території гмін або міста, підлягали примусовій здачі в оренду. Вартість оренди становила 7 гелерів за 1 морг, а разом за оренду мисливських угідь на території гмін і міст сплачено в 1908 р. 2195916 крон, а загалом доходи від оренди мисливських угідь становили 6179034 крон.

Вартість проданої живої та вбитої дичини в Угорщині в 1908 р. становила 5161397 крон. Треба зазначити, що вартість особини оленя-самця була 50 крон, оленя-самиці – 40 крон, козулі – 10 крон, кабана – 30 крон, кролика – 0,20 крони, куріпки – 0,60 крони, качки – 0,60 крони.

Перший Угорський мисливський закон було прийнято у 1883 році. Серед найбільш зловживань в галузі мисливства, як стверджувалось в доповіді міжнародного комітету у Відні, у 1910 р. були зловживання щодо права оренди на полювання. Зокрема, на 1-й Міжнародній мисливській виставці у Відні

в 1910 р. запобігти цьому зловживанню можна було лише через конкурентну процедуру аукціону на надання мисливських угідь в користування. На власний розсуд укладати договори оренди можна лише за спеціальним дозволом державних структур. Певну частину умови оренди може встановлювати громада, а господарська сторона оренди повинна бути під контролем держави, і лише тоді можливо зареєструвати договір оренди, коли він відповідає вимогам ефективності ведення мисливського господарства.

Зміни в мисливському законі від 1909 р. в Галичині зробили поступки для народу. Цим законом визначалось, що органи самоврядування, а не державні повітові органи через аукціони надавали право оренди мисливських угідь. Відповідно до цього закону, було дозволено орендувати право на полювання одному із мешканців громади, який би міг його орендувати на території своєї громади. На практиці вийшло так, що самоврядування громади, надаючи право на полювання в тих угіддях, де полювання мало якусь вартість, ухвалювало рішення про провадження полювання через місцевих мисливців, і тоді практично всю звірину вони знищували. Про жодне ефективне ведення господарства у цьому випадку вже не йшлося. Коли дичини не залишались, то ухвалювалось рішення про надання в оренду права на полювання іншим орендарям. Відповідно оплата за оренду права полювання знижувалась від 200-400 крон до 5-10 крон за рік [9].

Щоб здавати в оренду права на полювання на конкурентних засадах, у пресі друкувались оголошення про надання в оренду мисливських угідь. Так, в журналі "Łowiec" №11 від 1906 р. надруковано оголошення про проведення конкурсу про надання права на полювання на всі види дичини в Гринявському надлісництві на площі 17500 га протягом 12 років. Аукціон мав відбутись в дирекції державних лісів в м. Львові 12 червня 1906 р. [10].

Висновки. З дослідження випливає висновок, що загалом галузь мисливського господарства в Австро-Угорській імперії була досить ефективною, хоча в Галичині та Буковині вона так, як і інші галузі економіки імперії, не займала провідних позицій порівняно з іншими землями, про що свідчать показники (табл. 3). Як фізичні власники земельних ділянок, так і органи місцевого самоврядування (громади), за тодішнім правом, були власниками мисливських тварин і від здачі в оренду права на полювання на своїй території отримували певні кошти. Так, Коломийський магістрат в 1911 р. за оренду права на полювання отримував у перерахунку на тогочасну купівельну спроможність близько 18 т м'яса дикого кабана, а Львівський магістрат – 42 т м'яса дикого кабана. У структурі видатків у Німеччині оплата від оренди мисливських угідь становить близько половини витрат на утримання мисливського господарства. В Угорщині витрати на оренду мисливських угідь становили 6,1 млн крон, а вартість добутої дичини – 5,1 млн крон, тобто, доходи від добутої дичини не змогли компенсувати витрати на оренду мисливських угідь. З розвитком мисливського господарства загалом по Австро-Угорській імперії вартість оренди зростає з 1900 р. до 1908 р. на 36,8 %.

Ми встановили чітку залежність рівня ефективності ведення мисливського господарства від рівня орендної плати за право на полювання.

Найбільші доходи від оренди права на полювання були у Чехії, Верхній Австрії, Моравії, а найменші в Галичині та Буковині. Ефективність мисливства в найрозвиненіших країнах імперії була у 20 разів вища, ніж у малорозвинених. Так, Нижня Австрія у 1880 р. на 100 га мисливських угідь мала доходу в 45,48 крон, тоді як Галичина лише 3,7 крони, а Буковина 1,86 крони, а в середньому по імперії дохід на 100 га становив 17,9 крон. Порівнюючи вартість оренди мисливських угідь Австрійської імперії та інших країн, а саме Баварії в Німеччині, встановлено, що у 1908 р. вона в Австрійській імперії була майже у три рази нижчою.

Причиною високої вартості оренди полювання в Німеччині було те, що муніципальні полювання більшою мірою здаються в оренду підприємцям, які трактують полювання як бізнес, який завжди ефективніше веде господарство і, відповідно, платить більшу ціну. А загалом в усіх країнах Австрійської монархії оренда права на полювання надавалась на конкурентних принципах, шляхом проведення аукціонів, чим і можна пояснити її досить високу вартість. У Галичині законодавчо визначався термін – не більше ніж 14 днів, який відводився на вирішення питання надання права полювання, тоді як у наш час в Україні процедура надання в користування мисливських угідь дуже довготривала.

Тому висвітлена в роботі парадигма допоможе органам публічної влади приймати зважені рішення, які б утримували баланс інтересів під час надання мисливських угідь у користування.

Література

1. *Nowa ustawa łowiecka dla Galicyi i W. Ks. Krakowskiego.* – Kraków : Wisła, 1898. – S. 3-4.
2. *Ze statystyki łowieckiej* // *Łowiec.* – 1904. – № 23. – S. 296.
3. *Handel zwierzęny* // *Łowiec.* – 1908. – № 1. – S. 11.
4. *Ekonomiczno-społeczne znaczenie łowiectwa* // *Łowiec polski.* – 1902. – № 20. – S. 322.
5. *Rożyński F., Dr. E. Schechtel* *Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju.* – Warszawa : Nakładem polskiego towarzystwa łowieckiego, 1921. – S. 12.
6. *Statystyka polowań w Niemczech* // *Łowiec Wielkopolski.* – 1914. – № 1. – S. 18.
7. *Dzierżawy polowań* // *Łowiec Wielkopolski.* – 1909. – № 14. – S. 244.
8. *Mniszek A.* *Dworzec myśliwski księcia Jana Liechtensteina w Tatarowie i jego łowiectwo we wschodnim Beskiedzie* // *Łowiec.* – 1906. – № 12. – S. 145-147.
9. *Rożyński F., Dr. E. Schechtel* *Ekonomiczne znaczenie łowiectwa dla naszego kraju.* – Warszawa : Nakładem polskiego towarzystwa łowieckiego, 1921. – S. 7-10.
10. *Obwieszczenie* // *Łowiec.* – 1906. – № 11. – S. 132.

УДК 330.101:331.522.477

Здобувач А.Я. Гадзало – Львівська КА

РОЗВИТОК ТЕОРІЇ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ

Досліджено еволюцію поглядів на людський капітал у працях світових та вітчизняних учених. Висвітлено його основні складники та значення у примноженні національного багатства. Встановлено, що витoki еволюції теорії людського капіталу сягають праць стародавніх мислителів. Однак, оформлення цієї концепції в окрему теорію відбулося лише у 60-х роках ХХ ст. Представники усіх шкіл і напрямів у економічній науці сходяться на думці, що знання і здібності людини є одним з найваж-